

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 28 april 1952

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Albregts, Beel, Van den Brink, Joekes, Liefstinck, Mansholt, Mulderije, Rutten, Peters, Staf, Teulings, In 't Veld en Wemmers (afwezig is de Minister Stikker).

Tevens zijn aanwezig de Staatssecretarissen Blom en Götzen.
Secretaris: J. Middelburg.

15. *Het vraagstuk van de Indische Nederlanders in Indonesië* (Brief van de Voorzitter van de CAVI d.d. 8 April 1952, nr. 240, met bijlagen. #Zie ook notulen MR 3/6/52, punt 3b.)

Minister *Beel* heeft bericht ontvangen, dat op 25 April de Johan van Oldenbarnevelt uit Indonesië in ons land is aangekomen met 800 personen, waarvan een belangrijk deel geen huisvesting had en enige tientallen verpleegd zullen moeten worden in een inrichting. Over deze gevallen was vooraf geen bericht uit Indonesië ontvangen. In de volgende weken zal nog een Italiaans en een engels schip in ons land aankomen. De *Minister-President* acht dit een zeer ernstige mededeling. Spreker is van oordeel, dat het Hoge Commissariaat hiervan bericht moet zenden. Hij herinnert er aan, dat de Regering steeds gesteld heeft, dat de Indische Nederlanders zoveel mogelijk in Indonesië moeten blijven. Het blijkt, dat sinds de soevereiniteitsoverdracht 90.000 mensen uit Indonesië naar Nederland zijn gekomen, hetgeen in feite betekent, dat hierdoor elke verlichting door emigratie van de moeilijkheden van de bevolkingsaanwas te niet wordt gedaan. Staatssecretaris *Götzen* vermoedt, dat alle passagiers hun overtocht naar Nederland uit eigen middelen hebben betaald.

Minister *Liefstinck* sluit zich bij de conclusies van op blz. 2 en 3 van de nota van de CAVI aan. Nu er geen bevoegdheden zijn om te voorkomen, dat Indische Nederlanders naar Nederland komen, is het wenselijk op de voorgestelde wijze een dam hiertegen op te werpen, aangezien het anders zeer grote bedragen zal gaan kosten. In dit verband merkt spreker op, dat thans reeds een gezin met kinderen in een contract-pension f. 8.000 per jaar kost. Spreker kan accoord gaan met de uitzending van een kleine commissie, als deze alleen voor "fact finding" is bedoeld. Het zal dan wenselijk zijn, dat de Commissie in nauwe samenwerking met het Hoge Commissariaat en ook met hulp van de financiële deskundigen daarvan optreedt. Ten slotte merkt spreker op, dat een van de argumenten voor het behouden van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea is geweest, dat hier een uitweg voor Indische Nederlanders zal kunnen zijn; aan dit vraagstuk zal men dan ook aandacht moeten besteden.

Minister *Beel* vraagt zich af of het niet beter is een particuliere commissie naar Indonesië te zenden, aangezien een ambtelijke commissie nieuwe onaanvaardbare verwachtingen bij de Indische Nederlanders zou kunnen opwekken. Indien toch een ambtelijke commissie wordt gezonden, verzoekt spreker ook een vertegenwoordiger van Binnenlandse Zaken mede te zenden.

Minister *Joekes* deelt mede, dat in 1950 56.000 personen uit Indonesië naar Nederland zijn gekomen en in 1951 31.000. Van de 87.000 kwamen 22.000 voor werk hier te lande in aanmerking, d.w.z. 18.500 mannen en 3.500 vrouwen. Daarvan hebben 7.000 een positie gekregen bij de Koninklijke Landmacht en 7.000 in overheids- en particuliere dienst, zodat nog 4.500 mannen plaatsing zoeken, terwijl daarnaast nog 800 vrouwen werkeloos zijn. Van deze 5.300 zijn er 1.200 Europees en 4.100 Indo-Europees. Te verwachten is, dat het steeds moeilijker zal worden voor deze groepen arbeid te vinden. Wat de mogelijkheden van emigratie voor de Indische Nederlanders betreft, is ook te denken aan Nieuw-Guinea, hoewel men hiervan geen hoge verwachtingen zal moeten hebben voor wat het aantal betreft. In de tweede plaats is na een bezoek van Mr. Havemann aan Djakarta een telegram van de HC ontvangen, waarin op voorstel

van de Emigratiecommissaris verzocht werd bij de BPM informeren naar de mogelijkheid van emigratie naar Venezuela voor tuinderijen aldaar.

Staatssecretaris *Götzen* acht het onderhavige vraagstuk een van de moeilijkste van de afwikkeling na de soevereiniteitsoverdracht. Aangezien opnemings in het arbeidsproces in Nederland steeds moeilijker zal worden, zullen de Indische Nederlanders veel beter in Indonesië kunnen blijven. Een van de taken van de uit te zenden commissie zal daarom zijn te trachten duidelijk te maken dat de betrokkenen beter in Indonesië zullen kunnen blijven. De voorgestelde commissie is ingesteld op de Indische toestanden. Spreker acht het wenselijk deze commissie zo klein mogelijk te houden. Hij is voornemens nog vandaag met de Hoge Commissaris in verbinding te treden over de uitzending van deze commissie, als de Raad zich met de nota accoord verklaart.

Voorts deelt spreker mede, dat de Ministers Beel en Peters aan vertegenwoordigers van de Kerken een audiëntie hebben verleend, waarbij werd afgesproken, dat spreker deze vertegenwoordigers vervolgens zou ontvangen. In een brief, die de Kerken na laatsbedoelde bespreking hebben gezonden, vragen zij er mede accoord te gaan, dat enkele vertegenwoordigers van Kerken naar Indonesië worden uitgezonden op 's Rijks kosten. Het lijkt spreker, dat men niet meer dan de kosten voor twee vertegenwoordigers voor Rijksrekening zal moeten nemen. De *Minister-President* meent, dat de Kerken reeds hun eigen mensen in Indonesië hebben. Staatssecretaris *Götzen* bevestigt dit, doch verscheidenen hiervan (o.a. Monseigneur Willekens) dringen op het overgaan naar Nederland aan. De *Minister-President* stelt voor met de nota en de uitzending van twee vertegenwoordigers der Kerken accoord te gaan. Aldus wordt besloten.

- - -